

Johanna Paungere,
Tomass Pope

Grāmatu „Viss ir atļauts īstajā laikā”
un „Vingrojam mēness ritmos” autori

Kalojoss dārzs

Dārzkopība īstajā laikā
saskaņā ar Mēness un
dabas ritmiem

Zalojošs dārzs

T Z E

Grāmata veltīta visiem labas gribas cilvēkiem.
Visiem, kas jūt cieņu pret dabu, ūdeni, zemi, ikvienu
dzīvu būtni. Mēs visi esam viens vesels.

Vai zinājāt, ka Mēness var būt svarīgākais veiksmīga
dārzkopja palīgs?

Pat ja jūsu rīcībā ir pavisam neliels dārziņš, pat ja tikai
balkons vai arī pāris puķu un zaļumu podu dzīvoklī, – arī tad
šī grāmata var būt noderīga, lai radītu jūsu pašu mazu
zaļojošu paradīzi.

Grāmatā vēl:

- ◆ Alfa un omega uztura tips un augu saderība
- ◆ Par dabas spēkstacijām – ārstniecības augiem, arī jūsu
ierobežotajā dārza teritorijā
- ◆ Noslēpumi, kā pāriet no cīņas uz sadzīvošanu – kā izprast
kaitēkļus un nezāles
- ◆ Necīnieties ar nezālēm, ievērojet īsto laiku!
- ◆ Par veco augu gudrību
- ◆ Dārzs bērniem. Piemājas dīķa iekopšana

Grāmata visiem, kas alkst pēc svaigiem zaļumiem un
dārzeņiem, kuri nav inžu un mākslīgo mēslu piesārņoti.
Grāmata tiem, kas gatavi noticēt saviem un dabas spēkiem.

Jums izdosies!

Grāmatas beigās –

Mēness kalendārs un Zodiaka zīmes, sākot ar 2006. gadu

**Johanna Paungger,
Thomas Poppe**

*Der lebendige
Garten*

ISBN 9984-35-208-0

9 789984 352084

“Apgāda “KONTINENTS”” interneta grāmatnīca
*Pirmais interneta grāmatveikals Latvijā aicina Jūs savās
lappusēs! Mūsu adrese internetā: www.kontinents.lv*

Johanna Paungere, Tomass Pope

ZĀLOJOŠS DĀRZS

Redaktore Silvija Silite
Korektore Ligita Smilga
Operatore Ilona Smirnova
Maketētājas Jekaterina Iļjēnko un Helēna Daņilova
Atbildīgā sekretāre Helēna Daņilova

“Apgāds “Kontinents””,
LV-1050 Rīgā, Elijas ielā 17, tālr. 7204130.
Iespēsta un iesieta a/s “Paraugtipogrāfija”, LV-1050
Rīgā, Puškina ielā 12. Pasūt. Nr. 26262092.

J. Paungere, T. Pope
Pa 872 Zālojošs dārzs: No vācu val. tulks. Irēna Gransberga. – R., “Apgāds
“Kontinents””, 2006. – 359 lpp.

Vai zinājāt, ka Mēness var būt svarīgākais veiksmīga dārzkopja palīgs? Un ka tieši harmoniskas kustības savā dārzā rada darbu bez piepūles, ja ujot šakuplot Dārzam – jūsu patvērumam, jūsu tuvībai ar zemes un dabas ritumu spēkiem?

Pat ja jūsu rīcībā ir pavisam neliels dārziņš, pat ja tikai balkons vai arī pāris puķu un zaļumu podu dzīvokli, – arī tad šī grāmata var būt noderīga, lai radītu jūsu pašu mazu zālojošu paradīzi.

ISBN 9984-35-208-0

Saturs

Ar labām domām – pirmā daļa	10
Ar labām domām – otrā daļa	13
Priekšvārds par gliemežiem	17

I daļa

Desmit zaļojoša dārza atslēgas	23
1. Mazs pavērsiens uz labo pusī	23
Kas tad ir "mazi pavērsieni uz labo pusī"?	24
2. Īstā laika izvēle	29
Papīra lapiņa	29
Sakumā bija pieredze	33
Septiņi Mēness veidi	40
Informācijas bridis	49
Mēness kalendārs – svarīgākais dārza rīks	51
3. Zaļojoša dārza darbarīki	57
Koks – materiāls ar vislabāko enerģiju	57
Ievads metālmācībā	61
Pilns komplekts	66
Harmoniskas kustības – darbs bez piepūles	76
4. Dārza iekārtojums – liecība par jūsmāju viesmīlibu ..	83
Soli pa solim	84
Vietas saulē un vietas ēnā	86

Kur jūs nemanat ūdeni?	91
Kur jäglabā podi un darbarīki, zeme un malka?	93
Zaļojoša dārza dzīvie akmeņi	94
Kāpnes debesīs	96
Īstajā laikā taisītas sētas	99
Lai mājas ārsienas zaļotu	100
Zaļie valni	103
Dārza diķis	105
Dārzs bērniem	106
5. Dārza augu izvēle	111
Viss labais aug tuvumā	112
Alfa un omega – uztura tips un augu saderība	116
Ārstniecības augi – dabas spēkstacijas	123
Par puķēm un dzīvzogiem	141
6. Sēšana un stādīšana – mūžīgie likumi	145
Pirmie soļi	145
Jau pašā sākumā – Mēness	155
Veiksmīga kaimiņu izvēle – veiksmīga kopdzīve	163
"Ko tu no manis vēlies?" vaicāja pienene	168
7. Dārza iemītnieku uzturs	173
Komposts – zaļojoša dārza dzinējspēks	174
Par pareizu mēslošanu	183
Par mulčēšanas jēgu	190
Laistišana un apūdeņošana – par pareizu apiešanos ar ūdeni	192
8. Kopšana augšanas laikā – dabiskā aizsardzība	199
Dobe – tas ir tik vienkārši!	199
Griezt vai negriezt?	202
Par dzīvzogu kopšanu	204
Augļu koku apgriešanas "noslēpums"	204

Potēšana – īstajā laikā	209
Balkona augu un podaugu pārstādišana	210
No cīņas uz sadzīvošanu. Izprotiet kaitēkļus un nezales!.....	213
Kaitēkļu un nezāļu atvairīšanas noslēpumi	216
Nevis cīnieties ar nezālēm, bet gan ievērojet īsto laiku!	225
Aizsargādams dzīvniekus, jūs aizsargāsiet augus	227
9. Prieks par algu. Pareiza ražas novākšana un glabāšana	235
Ražas novākšana īstajā laikā	236
Veco augu gudrība	242
10. Priekšstats par skaistumu	243
Personiskā izpratne	244

II daļa

Līdz malām pilnais dārza grozs	255
Salāti un dārzeņi	263
Salāti 263 · Kolrābji 265 · Pupas 267 · Tomāti 271	
Lēcas 277 · Ziedkāposti 278 · Selerijas 279 · Sipoli 281	
Galda bietes 283 · Rabarberi 285 · Burkāni 286	
Kartupeļi 288 · Zirņi 291 · Galviņkāposti 292	
Gurķi 293 · Spināti 295	
Augļi	297
Plūmes 298 · Aprikozes 299 · Ķirši 301 · Āboli 303	
Bumbieri 305 · Avenes 306 · Zemenes 307	
Kazenes 309 · Jāņogas un upenes 311 · Ērkšķogas 313	

Puķes un košumaugi	316
Asteres 317 · Mežvīteņi 318 · Dālijas 319	
Uzpirkstītes 320 · Hortenzijas 321 · Rudzupuķes 321	
Begonijas 322 · Ģerānijas 322 · Margrietiņas 323	
Petūnijas 324 · Kliņģerītes 324 · Zilauši 325	
Rozes 326 · Saulespuķes 327 · Rudbekijas 328	
Samtenes 328 · Tulpes 329	

III daļa	
Istais laiks zodiaka zīmēs	331
Pēcvārds – ne tikai dārzu īpašniekiem	344

AR LABĀM DOMĀM — PIRMĀ DAĻA

Johanna Paungere-Pope

Ar šo grāmatu vēlos pasniegt jums dāvanu – tādu pašu, kādu savulaik bērnībā saņēmu no mūsu zemnieku sētas dārza un augļu kokiem.

Dārzs nekad nepieredzēja māksligos mēslus un pesticīdus, mēs nekad to neapūdeņojām. Tikai īstajā laikā sējām un stādījām daudzus un dažādus dārzājus un zaļumus, priecājāmies, kā tie aug, priecājāmies par tauriņiem, puķēm un putniem un ar pateicības pilnu sirdi īstajā laikā novācām bagātigu ražu – neieguldīdamī pārmērīgi daudz darba. Mēs neskumām, ja kaut kas neizdevās, ja dārzeni vai ogulāji kādu gadu nedāvāja labu ražu, jo zinājām kopsakarības. Dabā mēdz būt uzplūdi un atplūdi, gluži tāpat kā cilvēka attīstībā – te augšup, te lejup.

Ap ražas laiku ābelēs laistījās sarkani un dzelteni, plūmēs – zili, aprikozēs – oranži, bumbierēs – dzelteni augļi. Koki laistīties laistījās, un zarus lieca augļu smagums, tā ka zaļās lapas tikko varēja saskatīt.

Augļi ienācās ik gadu, palaikam kādam kokam to bija mazāk, toties citam vairāk, bez ķīmiska mēlojuma un zaru izzāgēšanas. Ja zari no augļu smaguma noliecās līdz zemei – neko nevarēja darīt. Ja tie smagi slējās gaisā, tad – labi jau labi – dažreiz tika

pabalstīti. Nojumē stāvēja visāda garuma balstkokī. Lai gan ziemā augļu kokos sasniga pamatīga sniega kārta, neviens nebažījās, ka zari varētu nolūzt, jo nemēsloti un neizzāgēti koki nelūst.

Koki mūs bagātīgi priecēja ar augļiem, un Ražas svētki nebija tukša paraža. Līdz pat šai dienai mani nav pametis šo koku radītais iespaids – ka dabas dāsnumss un gudrība ir bezgalīga. Pat tās šķietamajai nežēlibai un bardzībai ir dziļa jēga, un to nav grūti izdibināt, ja vien uzdrikstamies vērot un just.

Kad sāku mācīties skolā, sākotnēji pavērās gluži cita aina. Bija skaidri redzams, ka mēs neejam kopsolī ar "progresu". Dažs labs kaimiņš saimniekoja pēc jaunām metodēm, lika lietā māksligos mēslus un pesticīdus un novāca vislielākos ābolus. Vienīgā vaina – āboli bija tādi kā ūdeņaini un nevienam lāgā negaršoja. Mums lika saprast, ka, nelietodami māksligos mēslus, pesticīdus un mašīnas, mēs bremzējam attīstību. Katrs bērns taču vēlas pārspēt vecākus un pierādīt, ka ir ko vērts un kaut ko spēj. Šāda vēlešanās bija arī man, tāpēc reizēm iedzīvojos nepatikšanās un jutus tā, it kā mēģinātu sēdēt uz diviem krēsliem.

Skolā mums vārds vārdā mācīja tā: "Protams, ir daži primitīvi zemnieki, kas visu jauno noraida un, iespējams, pat joprojām pālaujas uz Mēnesi. Turklāt cenšas ciemī iestāstīt, ka mākslige mēslī un pesticīdi ir inde. Taču viņi to saka vienīgi tādēļ, lai slēptu, ka ir progresu noliedzēji." Tāds apgalvojums nepavisam nebjija patiess, jo, pirmkārt, pusī nopirkto ķīmikāliju un mašīnu vērtības finansēja valsts un, otrkārt, nudien netrūka iemeslu, lai šo progresu nicinātu.

Gandriz visi sametās uz vienu roku: skolotāji, pilsētas galva, noliktava, banka, pašvaldība. "Savienība darbam". Proti, ķīmiķu,

kā arī ārstu darbam, kuri turpmāk ļoti labi nopelnīs, ārstēdami visas uztura izraisītās kaites, un tur savu roku būsim pielikuši arī mēs, zemnieki.

Un tad nāca mana pārceļšanās uz Minheni. Skaidrs, ka es, jauna meitene, dodamās uz lielpilsētu, mazliet pukojos par "stūrgalvīgajiem" vecākiem, kas stāstiņa, ka "kola un bundžu ēdiens nav veseligs". Cik tur tā darba – uzvārīt paku pelmeņu, kuros ir "itin viss", kas cilvēkam nepieciešams, turklāt labi garšo. Sajūta, ka organismam nodarīts pāri, rodas vēlāk. Taču tad cilvēks jau tik ļoti pieradis pie konserviem un pusfabrikātiem, ka gluži vai kļuvis no tiem atkarīgs.

Daudzi mani vienaudži padevās reklāmas saukļos solīto ērtību vilinājumam. Mani, par laimi, izglāba lielā ziņķare un atmiņas par vectēvu, kas allaž rāmi bija licis man pie sirds dabas kopsakarības. Protams, sākumā es ticeju lielpilsētas trokšņainajā burzmā dzirdamajiem skaistajiem vārdiem un progresu saukļiem, nemani-dama to slēptos nolūkus. Taču pamazām pieņemos gudribā un sāku iet savu ceļu, kļūdama neuzņēmīga pret rūpniecības un zinātnes prasmīgo pavedināšanas mākslu. Un guvu izpratni, kas ir patiess un kas – šķietams progress. Galu galā apjēga, ka eju pareizā virzienā, man kļuva svarīgāka par apbēdinājumu, ka neeju kopsolī ar citiem.

Ar šo grāmatu vēlos jūs iedrošināt, lai jūs nāktu man līdzī pa šo ceļu un savā dārzā audzētu un novāktu pēc iespējas vairāk, aprūpētu pēc iespējas vairāk zaļumu podu un augu toveru. Tās ir mums vajadzīgās zāles! Turklat šī dāvana, augu un koku, augļu un ogu pārpilnība, vienmēr ir mūsu rīcībā, un mums pašiem gandrīz nekas nav jādara. Gādāt, lai dārzs zaļotu, nepavisam nav sarežģīti.

Gan pienāks diena, kad sapratīsim, ka bioveikali ir mūsu īstās aptiekas un biozemnieki – istie vides sargi. Dosimies ceļā uz šo laimīgo dienu!

AR LABĀM DOMĀM – OTRĀ DAĻA

Tomass Pope

"Es rakstu tā, kā viņa domā un jūt, un viņa runā tā, kā es domāju un jūtu," – tāda nesen bija mana atbilde uz žurnālista jautājumu, kāds ir mūsu abu panākumu un veiksmīgās sadarbības noslēpums. Atbilde bija spontāna, un tikai pēc laba laika man ienāca prātā, ka tā vienlaikus ir atbilde uz jautājumu, kāpēc tik ilgi neesmu varējis saņemties, lai kopā ar Johannu uzrakstītu grāmatu par dārzkopību. Viņa, Alpu kalnu zemnieka meita, dārzkopībā un lauksaimniecībā bija tik ļoti pārāka par nabaga pilsētnieku, ka es būtu nepamatoti augstās domās par sevi, ja, ilgi nedomādams, piekristu rakstīt kopīgu Paungeres un Popes grāmatu par šo tematu. Tomēr anonīms autors, kas raksta kāda cita vieta, nekad neesmu bijis un nevēlos būt.

Turklāt mani, regulāru grāmatnīcu apmeklētāju, allaž satriccis dārzu nodaļas plašais piedāvājums. Par dārziem sarakstīts neaptverami daudz grāmatu, raibu raibās, biezū biezās un "zinātniski pamatotas". Par katru dārza darbu, sākot ar kompostēšanu un beidzot ar slietu audzēšanu, ir vismaz pa vienai grāmatai, bet lielākoties desmit un pat simt. Kādēļ lai mēs rakstītu vēl vienu?

Vainīgs bija rabarbers.

Mēs to saņēmām pa pastu, nenojauzdami, kas no tā iznāks. Mazs, mitrā papīrā ievīstīts un mums atsūtīts stādiņš. Pavadvēstule itin kā vēstija: "Šī ir auga pēdējā iespēja." Drīz vien mēs to iestādījām sakņudārza liesākajā stūri – mazliet ūdens, pāris labu domu un vēlējumu, un viss. Ne komposta, ne mēslojuma, nekā.

Kopš tās dienas pagājuši gadi. Visu laiku esam iztikuši tikai ar laba vēlējumiem. Bez nemitigas laistišanas, bez mēslojuma, bez komposta, bez kūtsmēšiem rudenī. Un tomēr – kāds skats! Katru gadu rabarbers plaukst un zeļ, it kā ar kādu sacenzdamies. Nu jau tā milzu lapas aizņem četrus kvadrātmētrus un ik gadu mūs bagātīgi apveltī – iznāk gan kompots, gan marmelāde, kas nu kuko reizi. Veselīgi un vitamīniem bagāti produkti. Mēs nepakustinām ne pirksta, lai augu koptu un lolotu. Vienīgi laba vēlējumi – tiem gan jābūt.

Nesen kādā grāmatnīcā šķirstīju biezu standarta izdevumu par dārziem un uzdūros šķirklim "rabarbers". Un ko es ieraudzīju? Veselas četras lappuses par rabarberiem un to kopšanu! Teju vai zinātnisks traktāts, pēc kura izlasišanas bija skaidrs, ka mums jāstudē ķīmija un fizika, dārzkopība un ģeoloģija, pirms uzdrīkstamies stādīt rabarberu. Tāda grāmata iedveš bijību, tajā izklāsts ir kompetents un detalizēts. Citiem vārdiem – posts un bēdas!

Es, nespecialists, sāku šķirstīt citas grāmatas par dārzkopību, un mani pārņēma šausmas. Radās iespaids, ka ne apgādiem, ne autoriem nerūp, vai viņu grāmatas ikdienā kam der. Vārdu sakot, iesācējs pēc šādu grāmatu lasišanas zaudē dūšu. Ja tās izstudē speciālists, viņš neuzzina neko jaunu vai arī uzzina kaut ko tik eksotisku, kas īstenībā nav izmantojams vai ir pasakaini dārgs. Daudz skaistu attēlu, maz praktiska labuma.

Beigu beigās gandrīz visas grāmatas man sāka atgādināt turbodārza ekspluatācijas instrukcijas, it kā dārzs būtu cilvēka roku radīta ārkārtīgi sarežģīta mašīna, kas bez ekspertu padomiem apstāsies un nekustēs no vietas. It kā vienigi ieguldīt milzum daudz laika, pūļu, darbaspēka, naudas un šai mašinai tuvojoties ar speciālām zināšanām, varētu būt gaidāms kāds rezultāts, ieguldījums atmaksātos un ienāktos raža.

Manuprāt, šīs grāmatas no nespecialista prasa pārāk daudz. Arvien skaidrāk sapratu, ko Johanna grib pateikt, atkal un atkal atkārtodama, ka mūsu grāmatai jābūt "vienkāršai". Kopā ar Johannu nodzīvotajos gados arī es esmu mazliet ielauzījies dārzkopībā, un man nekad neienāk prātā doma, ka tā ir kas sarežģits.

Visu mūžu mani pavada bērnībā iemantotā pārliecība, ka daba ir pati pilnība un mums šī pilnība tikai jāsaskata – nevis akli jāizceļ kāds sīks aspekts, lai to pārveidotu saskaņā ar mūsu aprobežotajiem priekšstatiem par "estētiku" un "ražu" un visbeidzot kastrētu.

Mēs bijām apņēmības pilni parādīt, ka var arī citādi, un cēram, ka tas mums šajā darbā ir izdevies. Tā nav rokasgrāmata, drīzāk grāmata prātam un sirdij. Jūs neuzzināsiet, kā jāaudzē rozes un jāieriko puķudobes, kā jāmēslo begonijas un jāalaista tomāti. Toties uzzināsiet, ka īstajā laikā jāsēj, jāstāda un jānovāc raža, ka daba jāliek mierā, lai tā var pildīt Dieva uzlikto pienākumu – daudzos un dažādos veidos mums kalpot mūsu dzīves ceļā, spēcīnot mūs miesā un garā.

Nu arī jūs zināt, kam par šo grāmatu jāpateicas – mazam rabarbera dēstam, kurš tagad ir krāšņs milzenis par spīti zinātnei un liesajai augsnei. Īstajā laikā iestādīts zemē, apliets, pāris labu

domu – un tas aug! Jau sešus gadus tas kuplo nemēslotā, mālainā zemē, kas sausā laikā ir cieta kā pliens. Mēs esam pateicīgi šim stādam, ka tas mūs iedvesmoja uzrakstīt grāmatu. Lai tā jums lieti noder un ir uzticama pavadone!

PRIEKŠVĀRDS PAR GLIEMEŽIEM

Lai šī grāmata jums kalpo par ieroci, ar ko atbrīvoties no gliemežu sērgas dārzā! To panākt būs tīrais nieks, ja, pirmkārt, no šā brīža kaut ko vairs nedarīsiet un, otrkārt, pauðisiet izpratni.

Vispirms pastāstišu anekdoti. Mūsmājas atrodas ļoti sausā apvidū ar nelielu nokrišņu daudzumu, pie mums ir visai silts, vasarā gadās pa sausuma periodam un mēdz pūst stipri vēji. Kad pārcēlāmies, iespaidu, ka bez regulāras laistišanas un apūdeņošanas te nekas neaug, stiprināja ne vien šejienes dārzu īpašnieku stāsti, bet arī daudzās automātiskās laistišanas un apūdeņošanas ierices privātajos dārzos. Pēc mājas celtniecības bija jāpieved veļs lēvenis dārza zemes, un šķita, ka jauniesētais zāliens ar katru dienu vairāk slāpst. Mēs ļāvām, lai mūs pārliecina, un kērāmies pie šķūtenes un lejkannas. Taču – kas to būtu domājis! – jo vairāk lējām, jo zeme vairāk izkalta.

Pēc kādas no retajām lietus naktīm no rīta pamodušies, mēs devāmies uz pastkasti pēc laikraksta – un visapkārt ieraudzījām

simtiem, varbūt pat tūkstošiem kailgliemežu! Uz celiņiem, garāžas priekšā, uz koka kāpnēm, un – visļauvnākais – simtiem, kā mums šķita, naktī bija sarāpušies augšā pa mājas sienām! No višām četrām pusēm! Tāpat kā tobrīd mēs, laikam gan jutās Alfredu Hičkoka filmas "Putni" varoņi, kad ieraudzīja vārnu baru. "Nu vienreiz pietiek!" mēs nospriedām un pārtraucām laistīt un apūdeņot – tieši tāpat, kā mēdzām rikoties iepriekš. Nolēmām labāk atteikties no dārza nekā būt šāda dārza īpašnieki. Daudz darba, daudz ūdens, daudz gliemežu. Diezgan! Nekādas laistišanas – tā bija parasts Johannas dzimtenē, un to jau agrāk bijām ielāgojuši arī mēs.

Kādas tam bija sekas?

Patlaban mēs atkal novācam tomātus, kas pēc stādu pirmās apliešanas līdz pēdējai ražai novembrī (!) nav dabūjuši ne piliena ūdens. Mēs gatavojam tēju no salviju, citronmētru un daudzu citu mūsu dārzā augušu ārstniecības augu lapām, kuri nekad nav saņēmuši ne piliena māksligā mitruma. Mēs līdz pat decembrim novācam kolrābjus, ko izrokam no sniega apakšas, apbrīnojami suligus, ne miņas no kokainuma, lai gan tie nekad nav laistīti ar lejkannu. Tiesa gan, mūsu plava sausā laikā kļūst brūngana, to mēr jau dažas stundas pēc lietus atkal mirdz košā zaļumā. Salāti, spināti, ziedkāposti, augļi, ogas, dārzeņi – viss audzis mālainā augsnē, kas sausā laikā ir cieta kā pliens, bez laistišanas un apūdeñošanas. Un bez gliemežiem! Šis ir pirmais nosacijums, kā atbrīvoties no gliemežiem. Lasiet tālāk – un uzzināsiet vēl kādu likumsakarību!

Otrs nosacijums no jums prasa tikai nedaudz izpratnes. *Jums ar sirdi un dvēseli jāsaprot, tam jāieiet asinīs, ka jebkāda apkarošana šajā pasaulei jau pašā sākumā ir bezjēdzīga. Pašā sākumā un bez izņēmuma.*

Kas notiek, ja tirāns uzbrūk kaimiņtautai, grasīdamies to iznidēt un padzīt no dzimtās zemes? Pirmā apspiestās tautas pāaudze ir pārsteigta, gluži kā apdullusi un varbūt pat "uzvarēta". Otrā pāaudze jau ceļas kājās, lai pretotos, bet trešā kļuvusi ļoti stipra un "neuzņēmiga" pret sāpēm. Tā sit pretī. Tiem, kas tur acis un ausis vaļā, kam netrūkst veselā saprāta un sirdī mit mīlestība, šis dabas likums jāliek vērā.

Kas notiek, ja dažādu reliģiju, ādas krāsu, partijas piederību un mantiskā stāvokļa cilvēki ļemas cits citu apkarot, nevis izprast un sadzīvot? "Atšķirīgie" aizstāvēsies, iekams cīņa būs galā.

Kas notiek, ja kādu slimību apkaro, nevis cenšas izprast, pieemeram, vēzi, AIDS, sirdskaites, Alcheimera un Párkinsona slimību? Tās nemūžam neizdosies pievārēt, ja neizpratisim cēloņus – uzturs, kurā ir pārāk daudz gaļas, cukura un balto miltu, dažādi nevērtīgi produkti, potēšanas sekas, kas izpaužas pēc gadu desmitiem, slikta ūdens kvalitāte, atomenerģija, Zemes starojums, mobila tālruņa starojums, elektrosmogs.

Kas notiek, ja apkarojam baktērijas un vīrusus, nevis cenšamies izprast to pārmērīgās savairošanās cēloņus? Baktērijas un vīrusi kļūst rezistenti pret ārstniecības līdzekļiem un izturīgāki nekā jebkad agrāk.

Kas notiek, ja ziemā pārmērīgi kurinām un vasarā klimata maiņu izpausmēm stājamies preti ar kondicionētājiem? Daba raida aizvien jūtamākus signālus, lai pievērstu uzmanību postam. Tas ir jaušams viscaur, taču atbildīgie politiķi, šķiet, to nemana, jo dzivo un strādā kondicionētās telpās. Ja šiem politiķiem un viņu bērniem tikai mēnesi būtu jāuzturas pārpilditos metrovagonos, piekarsušas skolu telpās, nekondicionētos transportlīdzek-

los, lielas celtspējas kravas automobiļu piesmirdinātajās Alpu ie-
lejās, mums būtu citi likumi.

Kas notiek, kad ūdensteču "neaprēķināmo" uzvedību apkarojam, iztaisnodami upes, nevis vērodami dabu un tās gudrību? Uznāk plūdi.

Kas notiek, ja apkarojam "kaitēkļus" un "nezāles", nevis cenšamies izprast dabas riņķojumu un insektu un blakusaugu jēgu? Mēs novācam dārzeņus un augļus, kas mūs saindē.

Kas notiek, ja apkarojam gliemežus, nevis cenšamies saprast, kāpēc tie mūsmājās mit? Mēs saindējamies ar ievāktajiem dārzeniem un netieši mudinām gliemežus pie mums doties bariem.

Princips ir pavisam vienkāršs. To, ko apkaroju, es mudinu nākt pie sevis arvien intensīvāk nekā cīņas sākumā. Jāizprot cēloņi un sakarības, jo tikai tā visu var vērst par labu – gan sīkumos, gan lielās lietās.

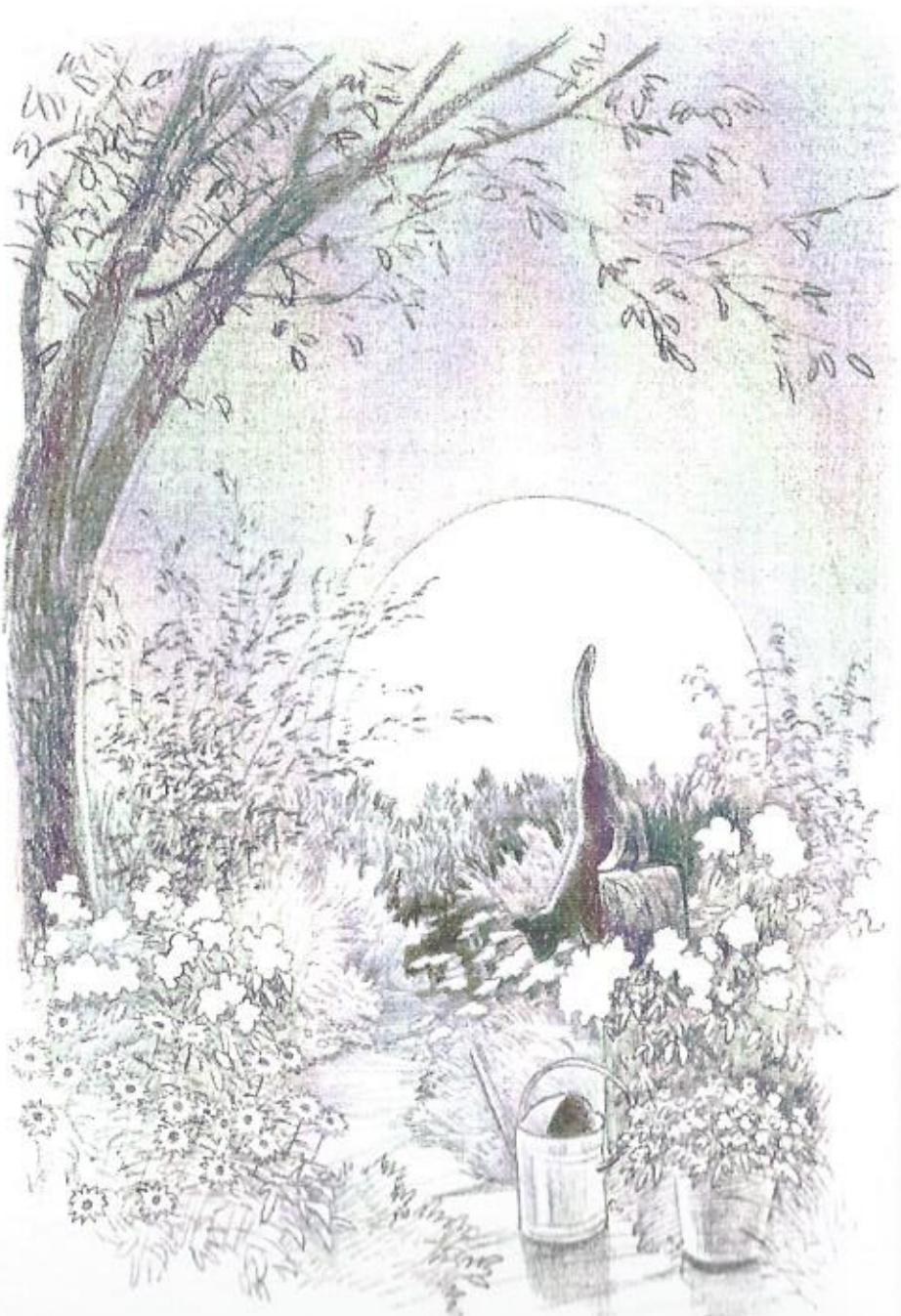

Padomājiet! Savvajas augi un puķes, viss, kas dabā plaukst un zeļ bez cilvēka iejaukšanās, bez laistīšanas, bez apūdeņošanas, – tas viss jau sen būtu pagalam, to būtu apēduši gliemeži un citi ēdāji, ja tur valdītu tie paši likumi, kuri mums it kā esot jaievēro dārzā.

Prātam gandrīz nav aptverams, ko tik saraksta dārzkopības grāmatās, sējas kalendāros, sēklu un stādu lietošanas pamācībās, – līdz pat bezjēdzīgajam ieteikumam pārziemojošos augus pamatigi saliet. Ar visām šim muļķībām samierināmies tāpat kā ar apavu modes tendencēm. No apavu modes nekāds jaunums nerodas, turpretī mode, kas valda dārzu jomā, nodara lielu kaitējumu kā cilvēkiem, tā dzīvniekiem.

Pat ja aizmirstat saindēšanos ar ķīmiju, apdomājiet kādreiz rāmā garā, kāds labums jūsu organismam no salātiem, kas audzēti, noindējot neskaitāmus gliemežus, neskaitāmas dzīvas būtnes. Kā garšo zagta šokolāde? Kā jūtāties, dzīvojot mājā, kas iepriekšējam īpašniekam bezizejas situācijā bijusi jāpārdod ūtrupē? Vai turīgs cilvēks spēj justies labi, ja bagātību sarausis, ekspluatēdams darbiniekus? Vai panākumi, kas gūti melojot un izliekoties, sniedz gandarijumu?

Kad būsiet visu labi apdomājis, nešaubos, ka negals ar gliemežiem jūsu dārzā beigsies. Gluži tāpat kā daudzas citas likstas un sarežģījumi, ar ko dzīvē jau esat sastapies un vēl sastapsieties.

I DAĻA

Desmit zaļojoša dārza atslēgas

1. atslēga

Mazs pavērsiens uz labo pusī

Šajā nodajā uzzināsiet, ka "mazs pavērsiens uz labo pusī", neliels solis, tikko jaušamas pārvērtības ikviens cilvēka ikdienā, nemanāma kustība – šie "sīkumi" – ir visu lielu lietu pamatā un tiem ir svarīgāka nozīme nekā jebkurai ziņai, kas nonāk laikrakstos.

Pirmā atslēga, lai jūs izveidotu savu personisko zaļojošo paradīzes dārzu, slēpjas pārliecībā, dzīlā izjūtā, kas jums vai nu ir, vai nav. Ja ir, tad jūs droši vien esat laimīgs cilvēks vai arī drīz par tādu kļūsiet. Ja ne, mēģināsim iedvest jums drosmi, lai šī izjūta, šī pārliecība rastos. Jums jāsper tikai viens mazs solis.

Par kādu pārliecību mēs runājam? Par pārliecību, ka ikviens nelielam lēmumam jūsu dzīvē ir tālejošas sekas un ka jūsu